

Współcześni kompozytorzy izraelscy (II)

Michał Klubiński, oprac.

Tzvi Avni
(ur. 1927, Saarbrücken)

Izraelski kompozytor niemieckiego pochodzenia, jeden z najbardziej cenionych na świecie przedstawicieli nowej muzyki tego kraju. Studiował w Izraelskiej Akademii Muzyki w Tel-Awiwie: kompozycję u Paula Ben-Haima, Abela Ehrlicha i Mordechaja Setera oraz fortepian u Franka Pellega. Od 1962 do 1964 roku kontynuował swoje studia muzyczne w USA: zgodnie z radą Edgarda Varesa podjął naukę w Columbia-Princeton Electronic Music Center (pod kier. Władimira Jusaczewskiego), następnie kształcił się w Tanglewood, pod kierunkiem Aarona Coplanda i Lucasa Fossa. Od 1971 do 1995 r. uczył kompozycji w Jerozolimskiej Akademii Tańca i Muzyki im. Samuela Rubina. W tejże uczelni pełnił funkcję kierownika studia muzyki elektronicznej oraz dziekana wydziałów teorii i kompozycji (od 1976). W 1989 i 1992 r. przewodniczył jury Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. A. Rubinsteina w Tel-Awiwie. Zasiadał w wielu uznanych organizacjach muzycznych, m.in. był przewodniczącym Ligi Kompozytorów Izraelskich oraz Komitetu Muzycznego Narodowej Komisji Kultury i Sztuki. Jest laureatem m.in. Nagrody Premiera Izraela, przyznawanej w uznaniu osiągnięć życia, Nagrody Stowarzyszenia Autorów

i Kompozytorów Izraela ACUM, Nagrody Lieberzona, Nagrody Engela, Nagrody Küstermeiera oraz Nagrody Zagłębia Rury.

Twórczość Avniego jest przykładem żywotności pojęcia „współczesność” na gruncie muzyki izraelskiej. Kompozytor grawituje wokół najważniejszych tematów Narodu Wybranego, które wprowadza na grunt zróżnicowanych nowoczesnych technik dźwiękowych. Jego muzyka elektroniczna obejmuje utwory na taśmę (z udziałem techniki próbkowania) oraz *live electronics* (*Vocalise* na zarejestrowany głos sopranowy i *Collage*, 1967 na mezzosopran, flet, perkusję i taśmę). W jego utworach z lat 60., wykazujących tendencje post-webernowskie, przejawiały się cechy aleatoryzmu, łączone z ekspresjonistycznym językiem dźwiękowym (w utworze *Hirburim al Drama*, 1965 na orkiestrę kameralną klasterowe odcinki przeplatają się z wyraźnie melodycznymi, odcinki o określonych parametrach muzycznych przechodzą w aleatoryczne). Przykładem konsekwentnego aleatoryzmu jest także *5 Pantomim* na 8 wykonawców (1968), w którym ro utworze kompozytor zapisał poszczególne głosy w formie oddzielnych „mobili” (na wzór grafik Picassa, Chagalla, Kandinskyego, Dali i Klee). W późniejszym okresie pozostawał pod wyraźnym wpływem żydowskiego mistycyzmu. Wyrazem szczególnie wyrafinowanego zastosowania żydowskiej myśli na gruncie muzyki jest *Epitafium* (1974-1979) – druga sonata fortepianowa, zainspirowana legendą o Rabbim Nachmanie z Wrocławia. Nawet w momencie gdy styl ostatnich utworów Avniego ulega uproszczeniu (kompozytor nazywa go „postmodernistycznym” - w ostatnich utworach pojawiają się cechy neotonalne, chromatyczne oraz impresjonistyczne), jego muzyka utrzymuje swój odrębny wyraz i duchowe skupienie.

- **Ważniejsze utwory:**

Sonata fortepianowa (1961); *Kashtot Kayits (Letnie struny)* na kwintet smyczkowy (1962); *Vokalise* na taśmę (1964); *Hirhurim al drama (Medytacje wokół dramatu)* na orkiestrę kameralną (1966); *Collage (Amichai)* na skrzypce, flet, perkusję i taśmę (1967); *Yerushalaim shel Ma'la (Jerozolima niebiańska)*, do sł. z Kabały, na chór i orkiestrę (1968); *5 Pantomim* na flet, klarnet, róg, trąbkę, altówkę, kontrabas, perkusję i fortepian (1968); *Mima'amakim (De Profundis)* na kwintet smyczkowy/orkiestrę smyczkową (1969); *Dimuyim l'yom chag (Świąteczne metafory)* na orkiestrę (1970); *Lyric Episodes* na obój i taśmę (1972); *Synchromotrask* na głos kobiecy, taśmę i drzwi (1976); *Epitaph. II Sonata fortepianowa* (1974-1979); *Musica Tochnittit (Muzyka programowa)* na orkiestrę (1980); *Kaddish* na wiolonczelę i smyczki (1979); *3 Lyric Songs*, sł. Paul Celan, na mezzosopran, rożek angielski i harfę (1995); *The Three Legged Monster* na narratorkę, orkiestrę i fortepian (1995); *Songs and Melodies (Pamięci Yitzhaka Rabina)* na chór mieszany (1995); *Shaal Shlom Yerushalaim (Modlitwa o Pokój dla Jerozolimy)* na orkiestrę (1997); *Se Questo è un Uomo* – cykl pieśni do sł. Primo Leviego, na sopran i orkiestrę (1998); *A propos Klee* – 4 utwory wg obrazów Paula Klee, na chór mieszany, fortepian, klarnet/klarnet basowy (2000); *Koncert* na fagot i orkiestrę (2001); *Paths of Time* na orkiestrę smyczkową (2003); *There was a Man. Elegia* na rożek angielski (2004); *Intermezzo* na kontrabas solo (2007); *Koncert* na

fortepian, orkiestrę smyczkową, kotły (2010).

Nagrania muzyki Tzvi Avniego zamieszczone w serwisie YouTube: http://www.youtube.com/results?search_query=tzvi+avni&oq=tzvi+avni&aq=f&aqi=g-L1&aql=&gs_nf=1&gs_l=youtube-psuggest-reduced.3..0i19.50859.53557.0.53839.9.9.0.4.4.0.107.426.4j1.5.0.

Oprac. Michał Klubiński